

Història d'una metàfora

La portalada de Ripoll, monument romànic del segle XII únic a Europa, ha començat el camí perquè es declari Patrimoni de la Humanitat. L'empresa no és gens fàcil, però l'Ajuntament, el Bisbat i la Generalitat han començat els tràmits per incorporar-la a la candidatura que el govern espanyol ha de presentar a la Unesco.

Sobre la portalada de Ripoll hi pesa un enigma literari del qual ha costat molt de treure l'entrellat (el filòleg Jordi Mascarella ho va fer a l'Atlas Literari de les terres de Girona).

Quan es parla d'aquesta porta és inevitable referir-se a la descripció lírica que en fa Jacint Verdaguer en el poema Canigó i, concretament, a aquest vers: "té son arc de triomf lo Cristianisme." La idea de l'arc de triomf s'ha convertit en un tòpic i en un eslògan del monument, i l'atribució de la frase feliç a Mossèn Cinto ha estat durant molts anys indiscutible. Però de sobte es descobreix que el 1880, sis anys abans de l'aparició de Canigó, el poeta de Tiana Francesc Ubach i Vinyeta publica un poema de la mateixa mètrica, La portalada de Ripoll, en què es parla de "l'arc triomfal que el Cristianisme / pogué erigir la catalana pàtria".

Sorpresa enorme: Verdaguer, com un vulgar plagiari, hauria manllevat la frase d'un poeta menor per incorporar-la al seu fabulós retaule pirinenc? La sospita és versemblant, perquè els dos textos presenten altres paral·lelismes, però la troca s'embolica quan es constata que el poeta barceloní Jaume Massó i Torrents també parla fugaçment de "l'arc de triomf" l'any 1883.

La solució de l'enigma es troba en una nota a peu de pàgina de l'autor de Canigó: "per a la descripció de la fatxada del monestir nos ha servit de molt la notable ressenya de Pellicer Santa Maria de Ripoll."

En efecte, l'historiador Josep M. Pellicer va publicar la ressenya esmentada l'any 1875 i, tot i tractar-se d'una crítica històrica i arqueològica, va introduir-hi com una llicència la imatge literària de l'arc de triomf.

Els tres poetes posteriors a ells devien beure, doncs, de la mateixa font, i és a aquest escriptor obscur a qui caldria atribuir, de fet, la paternitat de l'eslògan. Aquesta persistència de la metàfora s'erigeix també en un autèntic Patrimoni de la Humanitat.

Publicat a:

-El Punt Avui. Comarques Gironines 22-07-2013 Pàgina 28

-El Punt Avui. Edició Nacional 22-07-2013 Pàgina 2

Font del document:

http://www.elpuntavui.cat/noticia/article/7-vista/8-articles/663789-historia-duna-metafora.html?piwik_campaign=rss&piwik_kwd=mesOpini%C3%B3&utm_source=rss&utm_medium=mesOpini%C3%B3&utm_campaign=rss